

גם נוכל לקוות, כי בכלל לא יכבד ממנו להוציא את הדבר לפעולות, כי שם הגאון הגדול והקדוש לכל מפלגות עמנו, אשר ילך לפני הפעולה הקדושה הזאת, יועיל הרבה להרבות מתגדלים בעם. אם דברי אלה ימצאו מסלות בלב בעלי היכולת, והיה זה שכרי, אלה דברי המדבר באמת לכבוד תוה"ק ולכבוד קדושת רעיון הישוב ולכבוד נשמת הגאון לייב נח באם חוב"ק שאווקאט מ"ס, תנא ירושלמי על ירושלמי.

עזרת סופרים:

מגדל המאה.

זה לא כבר מלאו מאה שנה למות האדם הגדול בענקים, איש האשכולות, ארזנוני אליהו מווילנא, המכונה הגר"א. היום הנכבד¹ הוא, אשר מעטים כמרו בדבריו מי עמנו, עבר עלינו כמעט מכלי משים, בלי כל מעשים כבירים ומכלי כל הכרת טובה להגאון, רב פעלים זה, בעד כל פעולותיו הגדולות, בכל מקצעות התורה והיהדות. הן אמת, כי בערים אחרות עשו אוכרה לנשמת הגאון הנפלא הזה ויגדלו גם נדבות לזכר נשמתו. אבל כמה נחשב הוא לעומת הכבוד הגדול והכרת הטובה הגדולה, אשר כל עמנו, למפלגותיהם חייבים לו? הן פעולות הגאון לא הצטמצמו רק בביהמ"ד ולאנשים פרטים לבד, כי בהכרת טובה להגאון מאיות אנשים פרטים — יהיו האנשים האלה מי שיהיו — באיות ביהמ"ד. נאמר כל נדו לצאת ידי חובת תורתנו להגאון המעשה הזה, בעד כל הנמלתי עלינו? פעולות הגאון בימיו נמו שפרירן על כל מפלגות עמנו, ופעלן והדרן נראה עליהן גם היום, כי הגאון היה ויהיה מופת לרבים במעשיו ובמעלותיו הרבות והרמות וכו', בהגאון, חוה ויחזו כל אדם חוה רוחו ומשאת נפשו: גדולי התורה, יהיו בהגאון ה ת ל מ ו ר י הוה — סמל דמות התלמוד, לא התלמוד, כי אם הלמוד בעצם שהרתו כיום נתינתו מאת מחולליו, חכמי לא ההשכלה, בת קלות הדעת, הנותנת ספר כריתות לכל קרשי בני ישראל; כי אם ההשכלה הצרופה והמתונה, העשויה על שחרת הקדש, וחובבי ציון יהיו בהגאון החובב ציון הזה — אהבת ציון קרית מועדנו בעצם תורה והדרה; לא אהבת ציון הבאה מיראת האורב היושב לו בחדר... כי אם אהבת ציון — מיראת ד' השרכן בציון. בקיצור, הגאון היה איש המופת, כליל השלימות תפארת האומה, תורה והדרה, ולכן איפוא לד עתי על כל האומה ביחד לעדור בלב שלם, איך ובמה להקים מצבה מזכרת תורה כוללת להגאון רצוי נפשו, בעד כל פעולותיו, אשר פעל לה, ולא שיבנה באי כמה לעצמו ומה גם שלא נאמר די לבלנו — במעשיו איוה יחידים לזכר נשמת הגאון. מווילנא, מודיעים ב"המליץ" גליון קכ"ג, מ"ט השרי שעבר, כי נמנו וגמרו שם, להתאסף תיכף אחר החג, למכס עצה בדבר מצבת זכרון להגאון. אבל האספה והחלטתה שרם באה. לכן יסלחו לי אם אעירם, בעוד מועד, כי בבואנו לחרוץ משפט בזה, עלינו לזכור כי כל הפעולות הרמות אשר פעל ועשה הגאון לנו כלן נובעות בעצם וראשונה ממקור שתי מדות ראשיות, אשר היו להגאון למנה שכם אחד על כל בני דורו, ואשר הן היו רוח החיה בכל מעשיו לטובת עמו ומהן לכל הגדולות והנוראות של הגאון תוצאות, והן אהבת תורה ואהבת ציון, ולכן, לדעתי, אם אך באמת נאבה להגיד לדור, כי מכירים ומוקירים אנחנו את פעולות הגאון וכי נחה רוח אליהו גם עלינו, הרחוקים ממנו מהלך מאה שנה, או עלינו לחבר אהל תורה עם אהל בת ציון להיות אחד ובשניהם יחד לענווד ור תפארה לנשמת הגאון; היינו, להקים ע"ש הגאון בתי ת"ת לבני אחינו הקולוניסטים בארצנו הקדושה ובוה נציב להגאון יד ושם בתורתנו הקדושה על אדמת הקדש, שתי אחיות אהובות נפש הגאון וחיי רוחו. אם כה נעשה נשיב בזה להגאון מעט מהרבה, אשר נמל עלינו.

Jewish Historical Press (www.jpress.org.il) Brought to you by: The National Library of Israel and Tel Aviv University